

**Az Európai Unió belüli stabilitásról, gazdasági koordinációról és
kormányzásról szóló parlamentközi konferencia**
**III. napirendi pont: A kohéziós politikára szánt uniós költségvetés
hatása a többéves pénzügyi keretre**

**Dr. Navracsecs Tibor, Magyarország közigazgatási és területfejlesztési
miniszterének előadása**

(Budapest, Országház, 2024. október 4.)

Tisztelt Elnök Úr!
Kedves Képviselőtársaim!
Tisztelt Képviselő Hölgyek és Urak!

Örömmre szolgál, hogy ma itt lehetek ezen a számomra személyesen is fontos konferencián. Az előttünk álló kihívásokkal való szembenézés közös felelősségünk, és különösen fontos, hogy ezekről a kérdésekről ne csak tagállami, de minél szubszidiárisabb szinten is folytassunk eszmecsere-t. De vágjunk is bele, és kérem engedjék meg, hogy beszédemet a kohéziós politika jövőjéről szóló gondolatokkal kezdjem.

A kohéziós politika az Európai Unió többéves pénzügyi keretének (Multiannual Financial Framework, MFF) egyik legnagyobb költségvetési tétele, a Közös Agrárpolitika után. Ez a költségvetés körülbelül egyharmadát jelenti. A 2021-2027-es időszakban az MFF teljes összegéből, ami 1074,3 milliárd euró, a kohéziós politika 330,2 milliárd eurót tesz ki. Az elmúlt időszakban számos olyan dokumentum látott napvilágot, amely a kohéziós politikával foglalkozik, illetve annak jellegzetességeit és eredményeit vizsgálva a jövőbeli alakulásával foglalkozik.

Az Európai Bizottság 2022. februárjában tette közzé a 8. Kohéziós Jelentést, amely átfogó képet adott a kohéziós politika végrehajtásáról és annak eredményeiről, különös tekintettel az európai régiók közötti egyenlőtlenségek alakulására, valamint iránymutatásokat is tartalmazott a kohéziós politika jövőjére vonatkozóan. Bevezette a „ne árts a kohézióknak” elvet, amely a kohéziós célkitűzést a többi szakpolitikai céllal szemben magasabb szintre emelte és újfent megerősítette, hogy az Európai Unió egyik fő célkitűzésének kellene lennie. Emellett az elv alátámasztja a kohéziós politika relevanciáját, és megerősíti, hogy kiemelt szerepet kell a politikának szánni a következő többéves pénzügyi keretben is. A mi értelmezésünk szerint ez azt is jelenti, hogy egyetlen más uniós eszköz sem helyettesítheti a kohéziós politikát. Úgy véljük, hogy az egységes piac további megerősítése nem vezethet a központosítás felé való elmozduláshoz, ami a kohéziós politika által képviselt területi megközelítés rovására menne.

Az idén márciusban megjelent következő, 9. Kohéziós Jelentés bemutatta, hogyan járult hozzá a kohéziós politika az Európai Unió régiói közötti gazdasági, társadalmi és területi egyenlőtlenségek csökkentéséhez, különösen a 2021–2027-es pénzügyi időszakban. A jelentés kiemelte a zöld és digitális átállásra, a társadalmi befogadásra, valamint az innovációra fordított forrásokat és az EU régiói előtt álló jövőbeli kihívásokat, mint például a demográfiai változások és a régiók közötti fejlettségi különbségek kezelése.

A kohéziós jelentésekből tanulva a magyar Országgyűlés 2023 végén elfogadta az új területfejlesztési törvényt, amely egy új alapelvet vezetett be: a területi szempontok előtérbe helyezését a fejlesztéspolitikában. Létrehoztunk egy átfogó, szükségletalapú fejlesztési keretrendszert, amely elősegíti a különböző régiók hosszú távú, fenntartható fejlődését. Ez a törvény biztosítja, hogy a térségi együttműködések révén a forrásokat a közös célok meghatározása mellett eredményesebben használjuk fel, ezáltal növelve a kohéziós politika hatásosságát és elősegítve a régiók fejlődését.

Fejlesztési politikánk célja, hogy a helyi életminőséget javítsuk. Hiszen az uniós forrásokból megvalósított fejlesztések közvetlen hatással vannak a települések népességmegtartó képességére, amely alapvető tényezője a területfejlesztési törekvéseinknek.

Célunk az, hogy hosszú távú tervezésre építsük a fejlesztéseket, nem pedig egy-egy pályázati felhívásra válaszoljunk. Azok a projektek, amelyek valós igényekre alapozott komplex tervezés eredményeként születnek, hosszabb távon fenntarthatóak és sikeresebbek lesznek. Épp ezért ösztönöznünk kell az önkormányzatokat, hogy közösen fogalmazzák meg fejlesztési koncepcióikat. Ez különösen igaz a várostérségek esetében, ahol a különböző funkciók szerint közös területfejlesztésre van szükség.

A tervezés azonban csak az első lépés, ezután a kohéziós politika sikeréhez elengedhetetlen, hogy nagyobb rugalmasságot biztosítsunk a végrehajtás során is. Csökkentenünk kell a felülről lefelé irányuló megközelítéseket, és teret kell adnunk a helyi kezdeményezéseknek, hogy azok valós igényekre alapozva szabadon fejlődhessenek. A kohéziós politika alapvető elemei közé tartozik a tagállamokkal megosztott irányítás, a szubszidiaritáson alapuló végrehajtási elvek, a partnerség elve és a területi fókusz, amelyek megőrzése és további erősítése elengedhetetlen a jövőben is, mert ezek teszik lehetővé az együttműködést.

A jövőbeli kohéziós politika csak akkor tud megfelelően hozzájárulni a területi különbségek kezeléséhez és a nagyobb területi érzékenységre irányuló holisztikus erőfeszítésekhez, ha megfelelő pénzügyi források állnak rendelkezésre. Ehhez elengedhetetlen, hogy a kohéziós politika stabil és elegendő finanszírozással rendelkezzen a hosszú távú célok megvalósítása érdekében, biztosítva a régiók fenntartható fejlődését és versenyképességét.

A kohéziós politikának nemcsak a beruházásokat és a strukturális reformokat kell támogatnia a tagállamok prioritásaihoz igazodva, hanem kiemelten kell foglalkoznia a demográfiai kihívásokkal is, ugyanis ezek általánosan érintik főleg a rurális helyi közösségeket. A népességcsökkenés, az elöregedés, a munkaerő elvándorlása és a belső agyszívás olyan problémák, amelyek súlyosan hátráltatják számos régió fejlődését. Éppen ezért a EU Tanácsának magyar elnöksége szeptember 6-án informális miniszteri találkozót szervezett a témában Budapesten. Az ülésen a tagállamok a kohéziós politika demográfiai kihívások kezelésében betöltött szerepéről folytattak eszmecserét, amely a témában készítendő tanácsi következtetések alapjául szolgált. Magyar részről elnökségi célunk, hogy a tanácsi következtetések révén a demográfiai kihívásokra a kohéziós politika keretein belül találjunk megoldásokat, erősítve ezzel a politika 2027 utáni fennmaradásának indokait. Ezen túlmenően arra is törekszünk, hogy a 2025-ben

várható uniós kohéziós jogszabályjavaslatok kapcsán irányt mutassunk a Bizottság számára, lehetővé téve, hogy a jövőbeni kohéziós forrásokból még szélesebb körben lehessen támogatást nyújtani.

A 9. Kohéziós Jelentés is nyomatékosan aláhúzza a kohéziós politika hozzáadott értékét és jövőbeni fenntartásának szükségességét, a Politikát az európai projekt kulcsfontosságú pillérének nevezi, ami a hosszú távú növekedés és versenyképesség motorjaként hozzájárult a Belső Piac jobb működéséhez. A makrogazdasági modellszimulációk alapján a kohéziós politika 2014–2020-as és 2021–2027-es beruházási programjai várhatóan 2030-ra, a programok végrehajtási időszakának végéig, közel 1%-kal növelik az Európai Unió GDP-jét. Számos tanulmány és értékelés rávilágított arra, hogy a kohéziós politika jelentős hatással volt az uniós régiók társadalmi-gazdasági fejlődésére, különösen a kevésbé fejlett területeken. A becslések szerint ezekben a régiókban a GDP 2030-ra várhatóan több, mint 10%-kal lesz magasabb, mintha nem részesültek volna a kohéziós politika támogatásában. Ezáltal a kohéziós politika hozzájárul a regionális egyenlőtlenségek mérsékléséhez mind az uniós, mind az egyes tagállamokon belüli szinten. A kohéziós politika tehát továbbra is kulcsfontosságú szerepet játszik a társadalmi-gazdasági konvergencia elősegítésében, valamint az egységes piachoz való hozzáférés javításában mind a jelenlegi, mind a jövőbeni EU-tagállamok számára.

Fontos kérdés a felzárkóztatási politika mellet, hogy a potenciálisan versenyképes régiókat hogyan lehet valóban versenyképesé tenni. Ahogy arra Enrico Letta is kitért a jelentésében, fontos a helyben maradás lehetőségeinek megteremtése („freedom to stay”). Összpontosítani kell arra, hogy a tagállamoknak legyenek eszközeik többek közt az agyelszívás jelenségének megakadályozására és a képzett munkaerő megtartására, ami a versenyképesség egyik fontos pillére.

ZÁRÓBESZÉD

A jelenleg is zajló közös gondolkodási folyamatok a jövő kohéziós politikájáról véleményünk szerint azt támasztják alá, hogy a politika pénzügyi forrásainak megőrzése elengedhetetlen a kihívások kezeléséhez, legyen szó akár az Unió versenyképességéről, a bővítési tervekről vagy a demográfiai kihívásokról - csak, hogy a legfontosabbakat említsem. Amennyiben a közös gondolkodásunkban arra lyukadunk ki, hogy a kohéziós politika szerkezetét tovább kell fejleszteni, mi úgy látjuk, hogy a Politikát úgy is ki lehet igazítani, hogy közben nincs szükség a gyökeres átforgatására. Nem engedhetjük meg, hogy a kohéziós politika decentralizált, megosztott irányítási modellje központosítás felé mozduljon el. Épp ezért, a jövőbeni kohéziós politikai jogszabályokban tovább kell erősíteni az együttműködési elemeket. Csak így tudjuk biztosítani, hogy a régiók közösen fogalmazzák meg fejlesztési céljaikat, és hatékonyabban használják fel a rendelkezésre álló forrásokat.

Köszönöm a figyelmet!